

DEN FULA ANKUNGEN

Författare: H.C. Andersen

Översättare: Karl Johan Backman

Publiceringsår: 1877

Det var så vackert ute på landet: det var sommar. Kornet stod gult, hafren grön, höet var uppsatt i vålmar på de gröna ängarna, och der gick storken på sina långa, röda ben och pratade egyptiska, ty det språket hade han lärt af sin mor. Rundt omkring åker och äng lågo stora skogar, och midt i skogarna djupa sjöar; ja, det var riktigt vackert der ute på landet! Midt i solskenet låg en gammal herrgård med djupa kanaler rundt omkring, och från muren och ned till vattnet växte stora kardborrblad, som voro så höga, att små barn kunde stå raka under de största. Det var lika villsammt der inne som i den tjockaste skog, och här låg en anka på sina ägg. Hon skulle ligga ut sina små ungar, men nu var hon nästan trött dervid, emedan det räckte så länge och hon sällan fick något besök; de andra ankorna tyckte mera om att simma omkring i kanalerna än att springa upp och sitta under ett kardborrblad för att snattra med henne.

Ändtligen knakade det i det ena ägget efter det andra: Pip! pip! sade det; alla äggulorna hade blifvit lefvande och stucko ut hufvudet.

— Rapp! rapp! sade hon, och så rappade de sig allt hvad de kunde och tittade åt alla sidor under de gröna bladen, och modern lät dem titta så mycket de ville, ty grönt är bra för

ögonen.

— Hvad verlden ändå är stor! sade alla ungarna; ty de hade nu verkligen mycket bättre svängrum, än då de lågo inuti ägget.

— Tron I att det här är hela verlden? sade modern. Den sträcker sig långt på andra sidan trädgården, ända in på prestens egor; men der har jag aldrig varit.

— I ären väl här allesammans? Och så reste hon på sig. Nej, jag har inte alla! Det största ägget ligger der ännu. Huru länge skall detta räcka? Nu är jag snart trött dervid! Och så lade hon sig igen.

— Nå, huru går det? sade en gammal anka, som kom för att göra visit.

— Det dröjer så länge med det ena ägget! sade ankan, som låg. Det vill inte gå håll på det. Men nu skall du se de andra; de äro de vackraste ankungar jag någonsin sett; de likna allesammans sin far, den gemena varelsen; han kommer inte och besöker mig.

— Låt mig se det der ägget, som inte vill remna! sade den gamla ankan. Du kan lita på, att det är ett kalkonägg! På det sättet blef jag också en gång lurad, och jag hade min sorg och bedröfvelse med de ungarna; ty de äro rädda för vattnet, skall jag säga dig. Jag kunde inte få dem ut; jag rappade och nappade, men det hjälpte inte. — Låt mig få se ägget! Jo, det är ett kalkonägg! Låt du det ligga och lär de

andra barnen simma!

— Jag vill ändå ligga litet längre på det, sade den andra; har jag nu legat så länge, så kan jag ligga den återstående tiden med.

— Var så god! sade den gamla ankan, och så gick hon.

Ändtligen remnade det stora ägget. Pip! pip! sade ungen och vältrade ut; han var så stor och ful. Ankan såg på honom.

— Det var då en förskräckligt stor ankunge den der! sade hon. Ingen af de andra ser så ut. Det måtte väl aldrig vara en kalkonunge! Nå ja, det skola vi snart komma under fund med; i vattnet skall han, om jag också sjelf måste sparka ut honom.

Följande dagen var det ett utmärkt härligt väder; solen sken på alla de gröna kardborrarna. Ankmodern med hela sin familj kom fram nere vid kanalen: Plask! sprang hon i vattnet. Rapp! rapp! sade hon, och den ena ankungen efter den andra plumsade uti; vattnet slog dem öfver hufvudet; men de kommo strax upp igen och flöto så vackert; benen gingo af sig sjelfva, och alla voro de ute; sjelfva den fula, grå ungen sam med.

— Nej, det är inte någon kalkon! sade hon. Se bara, huru vackert han begagnar benen, huru rak han håller sig! Det är min egen unge. I sjelfva verket är han ändå ganska vacker, när man riktigt betraktar honom. Rapp! rapp! kommen nu

med, så skall jag föra er ut i verlden och presentera er i ankgården; men hållen er alltid nära intill mig, så att ingen trampar på er, och akten er för katten!

Och så kommo de in i ankgården. Det var ett förskräckligt väsen der inne; ty der voro två familjer, som slogos om ett ålhufvud, och så fick katten det ändå till slut.

— Se, så går det till i verlden! sade ankmodern och slickade sig om näbben, ty äfven hon hade gerna velat ha ålhufvudet. Rören nu på benen! sade hon. Sen till att I rappen er och nigen med halsen för den gamla ankan der borta! Hon är den förnämaste af alla här. Hon är af spanskt blod, därför är hon så tjock, och som I sen, så har hon en röd klut om benet. Det är någonting utomordentligt vackert och den största utmärkelse någon anka kan få; det betyder, att man inte vill bli af med henne och att hon skall igenkännas af både djur och menniskor. — Rappen er! Inte i hop med benen! En väl uppfostrad ankunge sätter ut benen långt ifrån hvarandra, liksom far och mor. Se så, nigen nu med halsen och sägen rapp!

Och det gjorde de; men de andra ankorna rundt omkring sågo på dem och sade helt högt: Se så, nu skola vi få det der följet till! Liksom om vi inte redan vore tillräckligt många! Och fy, så den der ena ungen ser ut! Honom vilja vi inte tåla. — Och strax flög en anka fram och bet honom i nacken.

— Låt honom vara! sade modern. Han gör ju ingen något för när!

— Ja, men han är för stor och ovanlig, sade ankan, som hade bitit honom, och därför skall han näpsas.

— Det är vackra barn mor har, sade den gamla ankan med kluten om benet. Allesammans vackra, så när som på den der ena; den har inte lyckats. Jag ville önska, att hon kunde göra om den igen.

— Det går inte för sig, ers nåd! sade ankmodern. Han är inte vacker, men han är en innerligt god varelse och simmar lika vackert som någon af de andra, ja, jag vågar säga ändå litet bättre. Jag tänker, att han växer till sig eller att han med tiden blir litet mindre. Han har legat för länge i ägget, och därför har han inte fått den rätta skapnaden. Och så plockade hon honom i nacken och hyfsade upp honom. Han är dessutom en ankbonde, sade hon, och då betyder det inte så mycket. Jag tror, att han får goda krafter; han slår sig nog igenom.

— De andra ungarna äro söta, sade den gamla ankan. Låtsä nu, som ni vore hemma här, och om ni hittar ett ålhufvud, så kan ni bära det till mig.

Och så voro de som hemma.

Men den stackars ankungen, som kommit sist ur ägget och var så ful, blef biten, knuffad och begabbad, och det både af ankorna och hönsen. Han är för stor, sade de allesammans, och kalkontuppen, som var född med sporrar och därför trodde sig vara kejsare, blåste upp sig som ett

skepp för fulla segel, gick rakt in på honom, och så kluckade han och blef helt röd i hufvudet. Den stackars ankungen visste hvarken, hur han skulle stå eller gå; han var så bedröfvad, därför att han var så ful och ett åtlöje för hela ankgården.

Så gick det den första dagen, och sedan blef det allt värre och värre. Den stackars ankungen blef jagad af dem allesammans; till och med hans syskon voro så elaka emot honom, och de sade ständigt: Om katten ändå ville taga dig, ditt otäcka spektakel! Och modern sade: Om du ändå vore långt härifrån! Och ankorna beto honom, och hönsen hackade honom, och pigan, som skulle gifva djuren mat, sparkade till honom med foten.

Då sprang och flög han öfver staketet; de små fåglarna i buskarna foro förskräckta upp i luften. Det är för att jag är så ful, tänkte ankungen och slöt till ögonen, men sprang ändå framåt. Så kom han ut till den stora mossen, der änderna bodde. Här låg han hela natten, han var så trött och sorgsen.

Om morgonen flögo änderna upp, och de sågo på den nya kamraten. Hvad är du för en? frågade de, och ankungen vände sig åt alla sidor och helsade så godt han kunde.

— Du är innerligt ful! sade änderna; men det kan då göra oss det samma, bara du inte gifter dig in i vår familj.

— Den stackarn! han tänkte visst inte på att gifta sig, bara han finge lof att ligga i vassen och dricka litet dyvatten.

Der låg han i två hela dagar, och så kommo två vildgäss eller rättare vildgåsar, ty det var två hanar; det var icke länge sedan de hade kommit ur ägget, och därför voro de så morska af sig.

— Hör nu, kamrat, sade de, du är så ful, att vi riktigt tycka om dig! Vill du följa med oss och bli flyttfågel? Strax här bredvid i en annan mosse ligga några söta, präktiga vildgäss, allesammans fröknar, som kunna säga rapp! Du är i stånd att göra lycka, så ful är du!

— Piff! paff! lät det i det samma ofvanför, och båda vildgåsarne föllo döda ned i vassen, och vattnet blef blodrödt. Piff! paff! lät det å nyo, och hela skaror af vildgäss flögo uppur vassen, och så knallade det på nytt. Det var stor jagt; jägarne lågo rundt omkring mossen, ja, några sutto uppe på trädgrenarna, som sträckte sig långt ut öfver vassen. Den blå röken gick som skyar in mellan de mörka träden och hängde långt ut öfver vattnet; jagthundarna kommo ut i dyn, plask, plask! och vass och rör vajade åt alla sidor. Det var en stor förskräckelse för den stackars ankungen; han vände om hufvudet för att få det under vingen, och i det samma stod strax invid honom en förfärligt stor hund; tungan hängde långt ut ur halsen på honom, och ögonen lyste så fasligt ohyggligt; han sträckte sitt gap ända ned mot ankungen, visade de skarpa tänderna — och plask! gick han åter bort utan att taga honom.

— Ack, Gud ske lof! suckade ankungen; jag är så ful, att sjelfva hunden icke gitter bita mig.

Och så låg han alldeles stilla, medan haglen susade i vassen, och skott på skott knallade.

Först långt fram på dagen blef det tyst; men den stackars ungen vågade ännu icke resa sig; han väntade ännu flere timmar, innan han såg sig om, och så skyndade han bort från mossen allt hvad han kunde; han sprang öfver fält och äng, och det var en sådan blåst, att han hade svårt att komma framåt.

Fram emot aftonen kom han till en fattig liten bondstuga; den var så eländig, att den icke sjelf visste åt hvilken sida den skulle ramla, och så blef den stående. Blåsten susade till den grad omkring ankungen, att han måste sätta sig på stjerten för att hålla mot, och det blef allt värre och värre. Nu märkte han, att dörren hade gått af den ena haken och hängde så snedt, att han genom springan kunde smyga sig in i rummet, och det gjorde han.

Här bodde en gammal gumma med sin katt och sin höna; och katten, som hon kallade Kisserulten, kunde skjuta rygg och spinna, han gnistrade till och med, men då måste man stryka honom mot håren; hönan hade mycket små, korta ben och kallades därför Kyckelikortben; hon värpte snällt, och gumman höll af henne som sitt eget barn.

Om morgonen märkte man strax den främmande ankungen, och katten började spinna och hönan kackla.

— Hvad för något! sade gumman och såg sig rundt

omkring. Men hon såg icke bra, och så trodde hon, att ankungen var en fet anka, som hade kommit vilse. Det var ju en rar fångst! sade hon. Nu kan jag få ankägg, bara det inte är en ankbonde. Det måste vi pröfva.

Och så blef ankungen antagen på prof i tre veckor; men inga ägg hördes af. Och katten var herre i huset, och hönan var fru, och alltid sade de: Vi och världen! ty de trodde, att de utgjorde hälften deraf, och det den allra bästa delen. Ankungen tyckte, att man också kunde hysa en annan åsigt, men det kunde hönan icke tåla.
— Kan du lägga ägg? frågade hon.

— Nej!

— Nå, håll då munnen på dig!

Och katten sade: Kan du skjuta rygg, spinna och gnistra?

— Nej!

— Ja, då skall du inte ha någon åsigt, då förståndigt folk talar!

Och ankungen satt i en vrå och var vid dåligt lynne; så kom han att tänka på friska luften och solskenet; då fick han en så underbar lust att flyta på vattnet; slutligen kunde han ej låta bli att säga det till hönan.

— Hvad går åt dig? frågade hon. Du har ingenting att göra, därför komma de der nyckerna på dig. Lagg ägg eller

spinn, så gå de öfver!

— Men det är så härligt att flyta på vattnet! sade ankungen; så härligt att få det öfver hufvudet och dyka ned till botten.

— Jo, det är just ett stort nöje! sade hönan. Du måste visst ha blifvit tokig! Fråga katten, som är den klokaste jag känner, om han tycker om att flyta på vattnet eller dyka ned. Jag vill inte tala om mig. Fråga sjelfva vårt herskap, den gamla gumman; klokare än hon fins ingen i verlden. Tror du, att hon har lust att flyta och få vatten öfver hufvudet?

— I förstån mig inte, sade ankungen.

— Ja, om inte vi förstå dig, hvem skulle då förstå dig? Du måtte väl aldrig vilja vara klokare än katten och gumman, för att inte tala om mig? Skepa dig inte, barn, och tacka du din skapare för allt det goda man gjort för dig! Har du inte kommit in i ett varmt rum och fått ett umgänge, af hvilket du kan lära något? Men du är en stolle, och det är inte roligt att umgås med dig. Mig kan du tro; jag menar väl med dig, jag säger dig obehagligheter, och derpå kan man känna igen sina verkliga vänner. Se nu bara till, att du lägger ägg och lär dig spinna eller gnistra!

— Jag tror, att jag vill gå ut i vida verlden, sade ankungen.

— Ja, gör det du! sade hönan.

Och så gick ankungen; han flöt på vattnet, han dykte ned, men af alla djur sågs han öfver axeln för sin fulhet.

Nu inföll hösten, löfven i skogen blefvo gula och bruna, blåsten tog fatt i dem, så att de dansade omkring, och uppe i luften såg det kallt ut; molnen hängde tunga med hagel och snöflingor, och på gärdesgården satt korpen och skrek aj! aj! af idel köld. Ja, man kunde riktigt frysa, då man tänkte derpå. Den stackars ankungen hade verkligen icke trefligt.

En afton — solen gick så härligt ned — kom en hel flock stora vackra fåglar ut ur buskarna; ankungen hade aldrig sett några så vackra, de voro alldeles skinande hvita, med långa, smidiga halsar. Det var svanar; de utstötte ett helt underligt ljud, bredde ut sina präktiga, långa vingar och flögo bort från de kalla trakterna till varmare länder och öppna sjöar; de stego så högt, så högt, och den fula, lilla ankungen blef så underlig till mods; han vände sig rundt omkring i vattnet som ett hjul, sträckte halsen högt upp i luften efter dem och utstötte ett skri så högt och förunderligt, att han sjelf blef rädd dervid.

Ack, han kunde icke glömma de vackra fåglarna, de lyckliga fåglarna, och då han icke längre var i stånd att se dem, dykte han ända ned till botten, och när han kom upp igen, var han liksom utom sig. Han visste icke hvad fåglarna hette eller hvart de flögo, men höll likväl utaf dem så, som han ännu aldrig hade hållit utaf någon; han afundades dem alls icke — huru kunde det väl falla honom in att önska sig en sådan skönhet! — han skulle varit glad,

om blott ankorna velat tåla honom ibland sig; — det stackars fula djuret!

Och vintern blef så kall, så kall; ankungen måste simma omkring i vattnet för att hindra det att alldeles frysa till; men med hvarje natt blef hålet, i hvilket han sam, allt mindre och mindre. Det frös så, att det knakade i isskorpan; ankungen måste ständigt röra benen, så att vattnet icke skulle frysa till; till slut blef han utmattad, låg alldeles stilla och frös så fast i isen.

Tidigt på morgonen kom en bonde; han fick se honom, gick ut och slog med sin träsko sönder isen och bar så ankungen hem till sin hustru. Der blef han återkallad till lif.

Barnen ville leka med honom, men ankungen trodde, att de ville göra honom illa, och for i förskräckelsen midt upp i mjölkfatet, så att mjölken sqvalpade ut på golvet; gumman skrek och slog med händerna i vädret, och så flög han i tråget, der smöret låg, och så ned i mjöltunnan och upp igen.

Åh, så han såg ut! Gumman skrek och slog efter honom med eldtången, och barnen sprungo omkull hvarandra för att fånga ankungen, och de skrattade och skreko. Väl var det, att dörren stod öppen; ut for han bland buskarna i den nyfallna snön — och der låg han som i dvala.

Men det skulle bli allt för bedröfligt att berätta all den nöd och det elände, han måste uthärda under den stränga vintern — — han låg i mossen bland vassen, då solen åter började att skina varmt; lärkorna sjöngo — det var härlig

vår.

Då lyfte han med ens sina vingar; de susade starkare än förr och buro honom kraftigt framåt; och innan han rätt visste af det, var han i en stor trädgård, der äpleträden stodo i blom, der syrenerna doftade och hängde på de långa, gröna qvistarna ända ned mot de slingrande kanalerna. Ack, här var så vackert, så vårfriskt! Och ut ur de täta buskarna midt framför honom kommo tre vackra, hvita svanar; de blåste upp fjädrarna och flöto så lätt på vattnet. Ankungen kände igen de präktiga djuren och betogs af ett underligt vemod.

— Jag vill flyga fram till dem, de kungliga fåglarna, och de skola hugga ihjäl mig, därför att jag, som är så ful, vågar närma mig dem; men det är det samma! Bättre att dödas af dem än att nypas af ankorna, hackas af hönsen, sparkas af pigan, som sköter hönsgården, och slita ondt om vintern. Och han flög ut i vattnet och sam fram mot de präktiga svanarna; dessa sågo honom och sköto med uppblåsta fjädrar fram emot honom.

— Döda mig bara! sade det stackars djuret, böjde sitt hufvud ned mot vattenbrynet och väntade döden; — men hvad såg han i det klara vattnet? Han såg under sig sin egen bild; men han var icke längre en klumpig, svartgrå fågel, ful och stygg, utan var sjelf en svan.

Det gör ingenting att vara född i ankgården, om man bara legat i ett svanägg.

Han kände sig riktigt glad öfver all den nöd och alla de vedervärdigheter, han hade utstått; nu förstod han riktigt att uppskatta sin lycka och all den härlighet, som vinkade honom.

— Och de stora svanarna summo rundt omkring honom och ströko honom med näbben.

Ut i trädgården kommo några små barn; de kastade bröd och säd ut i vattnet, och det minsta ropade: Der är en ny! Och de andra barnen jublade också: Ja, der har kommit en ny! Och de klappade händerna och dansade rundt omkring, sprungo efter far och mor, och så kastades bröd och bakelser i vattnet, och alla sade de: Den nya är den vackraste! Så ung och så söt! Och de gamla svanarna bugade sig för honom.

Då kände han sig helt blyg och stack hufvudet bakom vingarna; han visste icke hur det var; han var allt för lycklig, men alls icke stolt, ty ett godt hjerta blir aldrig stolt. Han tänkte på, huru han hade varit förföljd och förhånad, och hörde nu alla säga, att han var den vackraste af alla vackra fåglar. Och syrenerna böjde sig med qvistarna ända ned i vattnet till honom, och solen sken så varmt och så godt; då blåste hans fjädrar upp sig, den smidiga halsen höjde sig, och ur hjertat jublade han:

— Så mycken lycka drömde jag inte om, då jag var den fula ankungen!

**Texten är hämtad från Runeberg.org.
Det exemplar som ligger till grund för texten tillhör The
Library of the University of California.**

.